

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rrott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsei utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beiktatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, september 4. 1860.

36. szám.

Harmadik évi folyam.

A nő nem talány.

A női nemet tanulmányozni, már igen sokan tűz-
ték ki feladatul maguknak; de mind ezen tanulmányok-
nak az volt eredményök, hogy „a nő talány.”

Azon számtalan jellemkülönbség, tehetségi foko-
zat, szenvedély sokasága, s nevelési irány, mind más és
más nőt állított a tanulmányozó elé, s e tömkelegben
elvesztett minden kombinálás, el minden kutatás.

A nőt természeti tulajdonainál fogva, azon tulaj-
donainál, melylyel a természet, e hatalmas képző erő
őt felruházá, kell tekinteni, hogy sikeres észlelődsre
juthassunk; — mert ha a nőt úgy mint van tekintjük,
nem a természet nőjét, hanem mesterség és elhanyagol-
ás által képzett lényt látunk, kinek azzá kellett lenni,
mivé tenni akarták; minek igen természetes követke-
ménye, hogy mind abból, mit a természet a szép nem-
hez kötött, fejlesztés által nem igyekeztek többet ké-
pezni, mint annyit, mit azon szerepre, melyre szorítottak
elégésnek tartott a közvélemény.

Ebből eredt azután a későbbi nevelésnek azon
ferde alapja, hogy „a női tehetségek korláto-
zottak.”

Mit én helytelennek tartok.

Én a nőt, ha nem tökéletesebbnek, de minden
esetre oly tökéletes és tehetségesnek tartom, mint mi
vagyunk; mert náluk az érzékek fejlődtebbek, a felfo-
gás csak oly nyílt, a képzelődés élénkebb, az elhatár-
zás gyors, s minden iránt mi szép és nemes fogéko-
nyabbak mint mi; noha fejlesztésükre a legkevesebb
figyelem fordítottatik; — s míg a mi érzékeink, ítélő és
felfogási tehetségeink kiképzésére, hosszas mivelés és
tanulmány szükségeltetik, addig a nőét a természet fej-
leszti.

Vegyük a nőt mint világpolgárt, kinek a társada-
lomban velünk egyenlő joga, sulya és értéke van, azt fog-
juk találni, hogy számosan vannak, kik tulemelkedve a
jelen fogalmunk szerinti nőiességen jeles tulajdonaiknál,
képzettség és tehetségeknél fogva tündöklének; noha
nekik csak természeti előnyök, s öntanulmányozás által
lehetett oda jutni, hova a finemet számos előisméreték
és oskolázás vezetik, — s ha mi az ily oskolázás és
vezetés mellett egy célt elértünk, annál többek ritka
esetben vagyunk; — vegyünk csak egy szobatudóst, —
ő tudós, de a legtöbb esetben oly csekély más téren,

hogy gyakran gondolatját nem képes többek előtt szóval
előadni, irás az eleme, és a magány, — — mint gaz-
dát, ki saját ügyeit vezetné, vagy polgárt, ki közös ér-
dekekben működne, mint apát, ki nemzedékét nevelné
— — ritkán találhatni; tudományába mélyedve érzé-
ketlen a külvilág befolyás ellen, s csak önalkotta vilá-
gában él, s a külvilág csak eszme szüleményeit ösmeri;
— — míg a nő; ki minden komolyabb irányu ne-
velést nélkülöz, s csak ritka eset, hogy ferde irányba ne
vezetessék, ha öntanulmány által valamely komoly irányba
vagy az irodalom, művészet, vagy kutatás terén halad a
külvilágnak is képes azzá maradni, mivé és hová
őt végzete helyezé; — — társaságban kedves és szel-
lemdús társalgó, honn lelke és gyűlpontja a rend és ház-
tartásnak, gyermekei körül szorgos anya, íróasztalánál
gondolkodó világpolgár, s mint honleány mindig függ
annyi érzelem, hűség és szeretettel bálványozottját, mint
mi, kiknél gyakran más érdekek is lépnek előtérbe.

Hiszem, hogy rajongó, vagy elfoglultnak tartanak
sokan, — de igen csalatkoznak. Avval állhatnak elle-
nem, hogy egy ily nő mellett 100 vagy tán 1000 is tü-
nik fel más irányu és felfogásu, — — azt megenge-
dem; — csak azt kérdem, hány nő részesül oly neve-
lésben, mely természeti tulajdonainak és tehetségének
rosz vagy hibás irányt ne adna? — hány nőt igyek-
szünk másnak nevelni, mint egy megszokott házi kellék-
nek, melynek minden osztályban megvan saját helye és
szerepköre; — a főranguaknál mint diszpeldány, és fény-
pontja a házibutor, és multságoknak, s legjobb tündö-
költető eszköze a gazdagságnak; a polgári osztályban
pedig gazdaság vezetőnek, kinek más teendője nincs,
mint mind azt rendezni, mi a háztartásra szükséges, —
tehát mindig csak eszköznek képzti a képezde a nőt; s
hogy ily irányu nevelésnél nem minden nő az, a mi le-
hetne, természetes.

De az árny tünteti ki legjobban a fényt, — ve-
gyük a finevelést, mint fényt az árny-nőnevelés mellé.

A végzet úgy hozta magával, hogy sem szellemi,
sem anyagi tekintetben egyenlők nem lehetünk; tehát
egyik s másik eset is, bizonyos iránybani haladást tűz
ki arra, hogy mint ember a társadalomban saját érté-
künk szerint létezhessünk, — de az ily kitűzött irányu
művelés, korántsem zár ki, sőt feltételez mind a mel-
lett még más művelést is.

Azért gondolkodni, ítélni, s fogalmazni mindenkit

tanítunk, a természetet, multat, jelent s ebből a jövőt mindenkivel megösmertetjük, testek alkatát s vegyrészeit a vegytanban, állat-, növény és ásványországot a természet leírásában, állam- és földismét, számtant és mathesist mindenkinek tanítunk, s bármily állásra készítetik az egyén, ezen előismeretekbe mindenki bevezetetik, s miért? mert megkívánja a műveltség, meg az ember azon helyzete, mely őt másokkal érintkezésbe hozza, s mind a mellett mégis, mily kevés az oly férfi, ki mindezen előnyök mellett is az volna, minek lennie kellene, noha legtöbbször állása is feltételezi azt, s ha most egy oly nő mellé, melyet sokakként képzeletem állított elém, 1000 más tehetségűt és irányut állítanak, tekintve a finevelést, 1000 egyenlő nevelésben részesült egyének közül legalább 100-nak kellene tündöklenni, s vajjon feltalálható-e e csekélyre tett arányom?!

Noha a finembelieknek képzésükre minden tudomány és forrás tárva van, s a nőknek misem áll rendelkezésükre, miután az előismeret hiányzik, mégis hány-szor lehet zavarba jönni csak kissé mélyen gondolkodó nő körében, kinél természeti előnye önképzés által valamennyire megmentetett, a lebilincselte balvélemény által alapított ferde iránytól; — pedig milyen lehetett az ily nőnek is neveltetése, s milyen általánosságban a szép nemé? — ha nemes vagy gazdagabb osztály gyermeke, megtanítják németül és franciául, hogy műveltség tessék, s talán magyarul is (ha nem anyanyelve) hogy a cseléddel beszélhessen, zongorázni, hogy estélyeken hézagpótló legyen, táncolni, írót hegyezni és fogyasztani, mit a nevelő nő rajzolásnak nevez, továbbá egynehány francia újévi s névnapki köszöntéseket leírni, emlékeket horgonyozni és himezni. — Nehány óra alatt elmondják, hogy van Europa, Azsia, Afrika sat., van vilányosság és delezesség, hogy menydörög és villámlik, — s evvel el van érve a netovább, s a nevelés befejeztetett.

Hogy ily nevelés nem szül férfiképességű nőket nagyobb arányban, az nagyon természetes.

Ugyan ily szempontból indultak ki jeles tudósaink Nendtvich és Sztocsek tudós társasági tagok, s a budai műegyetem tanárai, midőn 1854-ben Pesten a vegytan és természettanból külön előadást rendeztek a nők számára, hogy a nevelési hiányt potolhassák, s a felületesen szétszort növeldei ösmerteknek, alapot és valódi értéket adjanak.

A nőknek korábbi kifejlődésük is állításom mellett szól, s már a 14—16 éves leányka leveté a gyermekséget, s annyira érett és kifejlődött, mint a finembeliek 24—25 éves korukban.

Az angolok és amerikaiak jobban méltányolják, s nagyobb elősmerezzel vannak a női tehetségek iránt, s azokat egyenlő korlátba állítják a férfiakéval; Angolhonban több vaspályáknál vannak már nők, mint hivatalnokok alkalmazva, Amerikában pedig komolyabb téren is működnek, s többen a tudori koszorúval diszítettek s mint orvosok vagy tanárok sikerrel felelnek meg feladatuknak.

Hogy a nők nem mindenütt tartatnak képeseknek

komolyabb foglalkozásokra, s csekély térre szorítottatnak, sokak szerint rendeltetésök nem engedi azt, de azt kérdem e nyilatkozatra, hogy ki szabta e korlátot, és ki határozta meg e rendeltetést, s kinek volt joga hozzá? a természet semmi esetre sem; mert különben nem ruházta volna fel oly tulajdonokkal, melyek őket nagyobb horderejű térre is képesítik, tehát ki más mint saját hasonfele, a férfinem, — miáltal megsértik a természetet, nem ösmervén el a jó tulajdonokkal ellátott, s képesített nönemet annak, mire a teremő erő azt képesnek alkotá, s egyedáruságot üznek a gyengébb rovására a legszentebb céllal, a világosság terjedésével, lealacsonyíták az észet és tehetséget, ha mindjárt fényesebb sikert láttak is általok elérhetni.

Minden észbeli tehetség, minden gondolkodó fő, legyen az nő vagy férfi, a társadalomnak tartozik leírni azt, mivel tehetségénél fogva képes, hogy az összeműködő erők által mihamarább eléretessék az emberiség végcélja a valódi képzettség.

Hogy a nők közt nincs Washington, sem Shakespeare, nincs Guizot, sem Franklin, Liebig vagy Humboldt, Széchenyi avagy Katona, az áll; de hol lehettek azzá, hisz nem juthattak hozzá, hogy nem ily nagy, de középállású egyének is szükséges ösmerteket szerezhessenek; pedig senki sem születik egyszerre mint tudós, vagy mint nagy férfi, — önerőnk és tehetségünk tesz azzá; tehát ott hol nem hiányzik az akarat és tehetség, a lehetőséget nem lehet kizárni.

Azon irányban azonban, hol a tehetséget nem hozták annyira kétségbe, s honnan leszoritani nem volt lehetséges a szép nemet, szabadon s szép sikerrel haladtak: így a szépirodalom minden nemzetnél, a zene és egyéb művészetek számos kitűnő tagokat mutathatnak fel.

Nehogy azonban félre értessem, s azt képzelje valaki, hogy én azt akarnám, hogy a nő ne legyen házias, — ne legyen anya — megkell említenem, hogy én természeti jogaik mellett emelek szót, s csak azon rendeltetést szeretném tágasabb térnek látni, szellemük fejlesztésére, s elimerést s méltánylást e nem jeles tehetségeinek; mert legszorgosabb anya marad a nő mindig, ez természetében alapszik, mivel a legfelsőbb fokig fejlesztett szívézéke, mely idegen szenvedések irányában is résztvevő, annál nagyobb mértékben az saját vére irányában, s miután éppen a mi tehetségeink mellé állítom a szép nem képességét, lehetetlen volna feltennem azt, hogy racionális irányban nevelt nő, a házasság legszentebb célját, a gyermeknevelést szem elöl téveszthetné, s azt elhanyagolhatná.

Hogy állításom kiállja-e a tűzpróbát? kísértsek meg! — neveljék a nőket ellenkezőleg mint most, neveljék észszerűn s alaposan mint velünk egyentehetségűeket s a természetben egyenjogúakat, ne szorítsák oly kis körre tehetségeiket, s az eredmény megmutatja, hogy mind az, mit most a női nem bal tulajdonának tart a világ, (mely nem szokta tekintetbe venni azt, mi a hibák mentségeül szolgálna) u. m. a hiuság, pipere, szélszélység, és szenvedés, mulatsági vágy, s komolyabb

iránti közömbösség, mi mind csak a nevelés következménye; mint egy varázsütésre megszünend a szép nem árnyoldala lenni, s helyette mind az a mit mi, nők felletti előnyünknek szeretünk tartani, általánossá fog válni a természet által egyenlőre alkotott két nem között, s ekkor megszünik a nő talány lenni, és a természet által hasonló tehetségű szép nem megbuktatja Socrates mondatát is, hogy „a nők közül egyik sem érne semmit.“

Ehrengruber Imre.

Régi levéltárca.

(Közli Podhradszky József.)

I.

My az hatalmas, es gőzhetetlen Török császárnak az Tengerön innen levő, minden hadainak Feő igazgatto Szerdárának, Buda Várának, es. ahoz, tartozandto minden Részen Úrainak, Feő Vezér Aszemye léven, az Ngos Vezér Murath Passanak, mostanában minden dolgainak. gondiavisselője, es. az Udváranban, Feő Mehemet. Ciháia Békia lévén;

A török pecsét helye.

A török kézírás helye.

Tekintetes es Nagos Vitézlő Ur, Nékünk Jo akaro szomszéd barátunk, Hozzánk illendő tiszteléses dolgokban, minden szomszédságos, barátságos köszönetünket ajánolvan, Intől kívánunk. jo. Egiseget es hoszú Elettet megh adtatván.

Jo vitéz Uri barátunk, az elmúlt napokban jöve az Kgld Szalok nevű Rabia, es az mit iszent volt eő általla. az My Kglm̄es. Vézér Urünknek, Titkos Tanácsa, es Teákja: Huszeim Laios által, Ertésre adatott, Ugy levén, valla kit akar Kgld Vézér (sic) Urünkhöz köldenj, minden biszuást, ide be, köldheti Kgld: es mi dolgai lesznek, Urünk előtt, minden kétségnélkül végbén mégien, es az Kld emberinek, mind jótében; es. visza méneteliben, minden karvalás nélkül járhatt, es az Kḡlmes Urünktüll is böcsöllettel látattik, es azon böcsöllettel minden iol vállasztallis visza bocsáttatik. Nagib bizsónsághnak, es hitélnek Okáyért, adtunk, az My: Czimerünkel es peczétünkel meg erőssétetvén, igaz Török: Uri Hitt leuelünket, hofi az Kgld Embere, minden biszuást; Vezér Urünkhöz eljühet Budára, es azon bekeségessenis visza bocsattjuk. Ezzel In; Mindjajunkal. Datum in Buda: Nouember. 13. Die: Anno 1652:

A fentebbi

Török írásjel.

Az Nagyságos Vitézleő; Kékhő Várának Ura, es Giarmath végh házzának, Feő kapitanianak, nekünk böcsölletes Szomszéd, Vetéz. Uri barátunkk adassék böcsöllettel ez levelünk: Giarmatban. Az böcsölletes es Nagos Balássa Ferencz Ur barátunk adassék.

Kaprinai eredeti oklevelci gyűjteményéből. Föl. A. Tom 15.

II.

Mi Palai Pal az Tizan innen valo vitezeknek Generalis Capitanja, Zokoli Péter, Nagi Matias es Török Istvan ugian azon bizonios Zamu mezei vitezeknek Capitani: Adgiuk tuttokra minden vitezeknek, Capitanoknak, Hadnagioknak, Tizedeseknek es minden köz renden levő vitezeknek kik ez mi levelünknek olvasoi leznek, mivel hogj az mi bizot Urunk es atiankfia Ferenci Pal Uram az mi tarsasagunkban allot, es ugian azon hittel kötelezte magat hozzank, miuel miniayan vagyunk özve köteleztetven. Annak okaert hadgiuk es parancholliuk, hogj senkj hazara ne merjen zallani, se penigh Zemelieben avagj marhajaban, valamelliek hozzaja tartozok, hazaban es haza kívül, meghne merje haborítani es bantani, mert valakj ez levelünk latvan megh merj probalni, nemine excepto, semmivel egiebbel, hanem fejevel erj megh, miért hogj szarniunk es oltalmunk alavettük, melynek nagio bizonsagara adgiuk kezünk irasaval es Pechetünkel megh erőssétet levelünket, Praesentibus perlectis, exhibentibus restititis. Datum ex oppido Helmech Anno 1608 11 Februarji.

Palaj Pal m. p. **Zokoli Peter m. p.**
mezej vitezeknek Generalissa.

(P. h.)

(P. h.)

Nagj Mattias **Teörcök István.**
mezej vitezek kapitanja. mezej vitezek kapitánya.

(P. h.)

(Eredetiből).

Levelezések.

Magyar Szt.-Márton, augustus 21-én. Magyar Szt.-Mártonban következő határozatokkal ülték meg ez idén Sz. István király ünnepét:

1-ör. Sz. István király szellemét, ugy hiszszük méltóbban nem dicsőithetjük, mintha az ő általa kitűzött keresztény civilisatio zászlóját követve mindig előbbre haladunk. Erre pedig legalkalmasb eszközök az egyház es iskola: hiven fogjuk tehát gyermekeinket az egyház es iskolába küldeni. És hogy az iskolából kinöttek továbbá is művelhessék magukat, Sz. István király tiszteletére községi könyvtárt alapitunk es rendeljük, hogy annak mindenkori gyarapítására az önkéntes adakozások es lelkészünk által alapitott száz forinttól járó kamaton kívül a befolyó ugynevezett büntetéspénz fele fordíttassék.

2. A magyar szent-mártoni község a Szt.-István-társulat rendes tagja leend örök időkre, s ha csak akadályozva nem leend, küldöttje által évenként rész veend annak nagygyűlésében.

3-or. Szent István jó hazafi volt: akarjuk, hogy gyermekeink is azok legyenek. A hazafiságra föllekesítő egyik eszköz pedig hazánk nagy férfainak példája:

rendeljük azért, hogy iskolákban a hittan után hazánk története kiváltképpen tanítási tárgy legyen.

4-er. Helységünkben évenként Sz. István király ünnepe délelőtt a kitelhető legnagyobb egyházi ünnepélyességgel, délután pedig népünnepel ülessék meg, és pedig úgy: hogy alkalmas helyen sátor emeltessék, ide gyűljön a helység véne és ifja. Mindenekelőtt olvassassék fel emlékezet okáért az ez idei határozmány; azután — hahogy egyes jótevő nem akadna — a községségi és egyházi pénztárból évenként a helybeli egyházi és világi előljáróság által meghatározandó és jó eleve megszerzett kétrendbeli jutalom-émlék osztassék ki a helység legjámborabb ifja és leányzója között, nevezetvén az ifju Sz. István ünnepének királya, a leányzó pedig királynéjának. E napra rendeztessék lóverseny, terménykiállítás, jutalmaztassék meg amaz ifju is, kinek legkitünőbb nemesített facsemetéi, és ama leányzó, kinek legszebb zöldségségi és virágos kertje van; tartassék az ifju számára különféle a körülményekhez alkalmazott ártatlan mulatság, hogy így édes hazánk reményei minden évben jó előre örvendhessenek Sz. István király nemzeti ünnepének. Kelt Magyar Szent-Mártonban 1860-ik évi Sz. István király ünnepén augusztus 20.

A magyar Szt.-mártoni község.

* **Lugos**, augusztus 21-én. A lugosiakat is kecségteté a remény Reményit hallhatni, és volt öröm, melyet a zenkedvelő közönség előre is élvezett, volt pamlagi vita, apprehensio a nem mindenkinek juthatott páholyok miatt, volt a hangverseny rendezése, programja, a magyar, román és német nyelven szerkesztett szinlapok egyes kitételei szavai felett is elég vita, tanácskozás, ingerültség, beleavatkozás, és mind ez hiába; hiárántatott ki mind ez által a közönség szokott apathia-jából, hiába volt ezen kisvárosi tusa, mert a hangversenyből mi sem lehetett, — a várva várt Reményi 18-án délutáni 5 óra tájban csakugyan megérkezett, a megyefőnökséghez hivatott, onnét visszatérve a hangverseny kitűzött kezdete előtt egy órával a hatóság részéről hirdett falragasz tudósítja a közönséget, hogy a hangversenyadó rögtön roszul léte miatt e hangverseny elmarad!! — ez befolyással volt a hangverseny utánra Reményi néhány tisztelői által rendezett vacsorára is, mert ő abban nem akara részt venni, tisztelői közé le nem jött, de magához magányszállására hiva mindazokat, kiknek ő leendett volna vendége, — ezek közül néhányan e meghívást csakugyan el is fogadják, és vigan töltötték társaságában az estét, — a barátságért, kölcsönös visszaemlékezésért emelt poharak üritése közben megragadá elbájoló hegedűjét és játszott, — mily hatással? mily érzelmek fogták az ott levőket körül? azt képzelje el magának az, ki hallotta. Ki pedig e szerencsében nem részesülhetett, annak csak röviden annyit, hogy a lelkesedést mindnyájában a legmagasb fokozatig, főképp midőn hegedűjén ábrándozva rögtön a Rákóczi hatalmas nótája, hatalmas előadásához fogott. Ezen lelkesedés az utcán álló csoportokat is elragadta, mert

az onnan felható éljen kiáltások szakították csak félbe a játék e remekét — — — de eddig ő már nincs Bán-ságban és nekünk csak emléke maradhat e kevés élvteljes perceknek, — őt legjobb kívánataink kísérik hosszú, dicsteljes pályáján.

Tegnap augusztus 20-án, az ország e nagy napján itt is, mint eddig is mindig az országos ünnep ahhoz méltóan mindenki által megülett. Reggeli 9 órakor indult a kath. plebániái egyházból a legnagyobb díszben a körmenet Sz. István tiszteletére felállított kis kápolnácskája, ott a nagy mise tartatott, melynek végezte után igen csinos rendezéssel készített szószékről magyar nyelven hirdeté az egyházi, a nyelv, valláskülönbőség nélküli minden osztályból nagy számmal jelenvoltaknak a nagy országos ünnep fontosságát, — a mise alatt a helybeli zeneegylet néhány tagjai magyar nyelven négyest éneklének, mi — mellözve az ájtatosságot — igen jelesen is lön előadva. A mise bevégezte után a menet az egyházba visszatért; — 8 század mult el és e haza népe még mindig kegyelettel ragaszkodik első királya emlékéhez, hálával ülve meg napját még itt az ország e végső zugában is, és pedig — ha bár az idén nagyobb számmal és több áhitattal mint máskor — nem csak most, de a török kiűzetése óta mindig. Már egy század előtt alapított azon kis kápolnácška, melyben jelenleg a nagy mise tartatik, és azóta a népes Lugos új világi része évenként bucsuját is tartja, — az egyházi menet és szónoklat e kápolnához azonban csak újabb időkben a lugosi hölgyek közbenjárására, és több fundatiojuk következtében határozatott el örök időkre, — az ünneplés formája változott meg hát, de a lényeg a régi, és a nép szívében lakik, és azon háláérzetben gyökerezik, melylyel a nagy király institutióhoz ragaszkodik, azon insitutiókhöz mely az idők tanácsolta változtatás mellett az utolsó napokig közéletünk sarkát képezték, — és így nem vallási ünnep ez, hanem országos népünnep, melynek nagyszerűségét az ősz törzsök ivadékai úgy kell, hogy átérezzék, mint az újabban letelepedett polgára e hazának, mert hogy itt lehetünk, e földet sajátunknak nevezhetjük, azért nekie köszönet, ki az azt biztosító civilisatio terjedésének, a jogok elismerésének tevé le az első alapkövet.

Buziás, augusztus 22-én. E fürdő rég látott sétatérén oly válogatott fényes társaságot mint tegnap. Országos ünnepünk délutánján már többen jöttek közénk, azon hirt hozván magokkal, hogy másnap a Temesváron volt vidéki közönség nagy része fürdönket meglátogatandja, és csakugyan temesvári, közeldvidéki lugosi vendégekkel megtelt minden zug oly annyira, hogy az ebédlőkben is kéntelenek voltak sokan helyet keresni, mert az ott lakók szivessége, vendégszeretete sem adhatott mindenkinek fedelet, a sokaságot azon remény is csödité ide, hogy Reményit hallhatja, kinek hangversenye e hó 22-re volt hirdetve, de az elmaradt! E vesztességért kárpótlást nyújtott egy helyben felállítandó szinkör építésére szánt tőke gyarapítására rendezett műkedvelői előadás, — adatott pedig igen szép közönség

jelenlétében Kisfaludy a „Kérők“ című darabja, és pedig elég kedvesen. A közönség sok élvet köszön Lidi és Amália szereplőinek, kik Margittal együtt tanusíták, hogy egész lelkesedéssel láttak műkedvelőknek nem könnyű szerepeikhez, — műkedvelőktől nem követelheti a közönség azon komoly figyelmet, melylyel a szakszínész annak irányában tartozik, de mégis jobb hatással van a műkedvelők előadásában is az, ha a szereplő kissé komolyabban veszi feladatát, úgy mint azt a társaság lelkes női tagjai tevék.

A rendezés jó volt, kissé lassu ugyan, de lelkiismeretes, és sok fáradsággal járó, mit dicsérőleg kell ösmerni; legyen a rendező jutalma azon öntudat, hogy jó célra fáradozott, és e fáradozásának sikerét elismerendi évek után is a fürdői közönség, ha majd az építendő szinkörben az alapítókról megemlékezik. — Estve bál volt, de olyan mint a milyenre bánsági fürdők évek óta nem emlékezik, a legválogatottabb társaság, a legizletesebb öltönyökben; azt hogy mindnyájan magyar ruhában voltak, említeni sem kell, azon túl vagyunk most már, a nemmagyar ruhásukat olvassuk, itt egy frakkos volt; a midőn ezt láttuk, önkénytelenül visszaemlékeztünk a multra és kérdeztük enmagunktól, hogy lehetett ilyen izlésünk? szegény frakk! de nem csak a kül volt itt magyar, hanem magyar volt ez estély nyelvre, szivélyességre és minden tekintetben. Ha szerénységét sérteni nem tartozkodnám, el tudnám mondani, hogy e bájoló nőnek mi volt az öltözeke, a bál királyné hogy nézett ki, emez miként jelent meg s hogy tudta egy pil-

lantással, mozdulattal a közönség figyelmét magára vonni, amannak, hogy feküdte meg remek derekát az oly izletes mint pompás fehér mente, de mind ezt nem teszem: irigylem a buziási hölgykoszoru látásának élvét a jelen nem voltaktól, és azért semmit felülök. A bál közönség jókedvű volt, a csárdás mindnyája háromszor ismételtetett, és járnak azt talán még most is, ha a gyertya ki nem fogyott volna, azt pedig tessék szószerinti értelemben venni, mi különös nolle velle szétkergeté a társaságot, és feuerabendot parancsolt neki, ha bár volna is még mulatni. — Hej! nem volt az így azon korban midőn — — a gyertya olcsóbb volt, égett ez viradtig, ha kifogyott mást hoztak, és a társaság nappal ment haza — de hiába abban is változott a világ — hanem azért még is, hogy a régi zavartalan jó kedvnek is elég tétessék, néhány vendég a társaság elosztása után is együtt maradt és a helybeli cigányok zenéje mellett bevárta a nap első sugárait, felhasználva ez időt az éj fáradalmait Morpheus karjaiban pihenő szépek zenéveli kellemes felzavarására. — Reggel az egész fürdői közönség ismét összegyűlt és egymásnak Isten velünköt kívánván minden részre elosztott, vivén magával a buziási estély kellemes emlékezetét. — Mi buziásiak pedig fohással kísértük a távozókat szemeinkkel, csak úgy mint a nyarat szerető a golyák távozását, ez az ősz közeledésének jelensége is, de nem is látjuk őket ismét mig újra kitavasodik, addig is Servus neked Buziás

T Á R C A.

Vész és nemtő.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Ákos és egy sápadt ember.

Megállj; — kiáltának Ákosra a bokorból előrohanó fegyveresek, midőn kedvesétől elbucsuzva a hegymélyedések-nél lovára ülni akart, hogy táborába siessen — Megállj! . . . A király nevében foglyunk vagy mint kém.

Az ifju nem is védheté magát, mielőtt csak eszébe jutott volna is a védelem, már megvolt rohanva mindenfelől, úgy hogy kezét sem emelheté.

Fegyverét elszedék, s durva kimélytelenséggel kötözve össze kezeit, őrt állának mellette . . .

— Ki rendelé e nemtelen bánásmódot — kiálta türelmetlenül Ákos, mint kezeit össze szoriták.

A király — szólt egy sápadt arcú férfi . . .

S miért?

Ha ha ha! még kérdeed . . . Azt hiszed nem tudjuk, miként egyike vagy I. Endre kémeinek . . . ki táborunkat megvizsgálni jövé, hogy pontos jelentést adhass készületlen-

ségiünkről — szólt nevetve egy a fegyveresek között — rosszul számítál . . . Jelentést majd csak mi teszünk rólad: hogy meghaltál . . . Kilestük jöttedet jó madár; mert a királyljal itt lévén dolgunk, ép erre sétálánk . . .

Engedjétek egy kissé köteleimen, mert kezem megmeredt — szólt türelmetlenül Ákos — Hisz elnem szökhetem ugyse . . .

Nem, a kémre nincs kiterjedése könyörületünknek — szólt a sápadt férfi.

Ákos keblében bosszu és türelmetlenség váltakozának, de mert a tulnyomó erő ellen mit sem tehetett, megadva követé a fegyvereseket, kik őt a városba vezeté . . .

De alig tevének néhány lépést, hangzott a harsány kiáltás, melyet Ilon a sátor megett tón; s mert a királytól azon utasítással voltak hátrahagyva, hogy mihelyest a legelső hangzott hallják, hozzája siessenek; — lélekszakadva rohanának a sátor, illetőleg a király felé, csupán a sápadt arcú férfinak bizván a foglyot, ki mint leghatalmasabban beszélő, legnagyobb gyűlöletet látszék mutatni foglya iránt . . .

Zárd ez épületbe, mig visszajövünk — kiáltának egyesek a sápadt férfinak Ákost illetőleg — úgy könnyebben elbánsz vele. Különbben te tudod legjobban . . . hogy tégy, jó kezben van.

Vagy üsd föbe — neveté föl a másik.

Ákos lelkén minden bátorsága mellett is borzalom vónula át.

Ki a csaták ezer vészei közt százszor szemben állt a halállal, hangosabban érzi dobogni keblét, ha kezeit bilincsekbe szorítva agyonütéssel fenyegetik, vagy a szegyenpad vérbárdja vár reá.

Dicső meghalni a harcmezőn elvért, győzelemért, de rabbillincscsel gúnyhahota közt végezni be az életet . . . oh az leverő . . . borzasztó . . .

— És még csak nem is igazolhatom magam anélkül, hogy szegény Ilont is bajba ne keverjem — gondolkodék Ákos — Szegény Ilonkám!

Kivánsz szabad lenni — szólt a sápadt arcú férfi a mint a fegyveresek eltávoztak.

Szabad — kiáltá fel Ákos megindulva — oh tudod-e mi az mit emlegetsz . . . Két élet üdve, boldogsága . . . És miért e guny? kinezni akarsz?

Nem guny, nem kinezés . . . tudok mindent . . . ösmerem körülményeidet . . . Ha te elvérzel, Ilon és te egyszerre végezték be az életet.

Ki vagy te ember, ki titkaimat ismered?

Ne kérd azt, hanem jer, hadd oldom fel bilincseidet, mert nincs vesztegetni való időnk, s azután fuss a merre tudsz, de kérlek nézd meg jól arcvonásimat, . . . ugye lehet te is tehetsz értem valamit.

Az ifju némán engedelmeskedék.

Most siess, — szólt a sápadt arcú férfi — de arra kérlek szaporán.

Ákos forrón szorítá meg a jóltevő kezét, s boldogságtól dobogó kebelével ült fel lovára.

Hát te veled mi lesz — kérdé jóltevőjétől megkapatva. Semmi!

Nem, azt nem teszem, hogy kitegyelek a halálnak. Inkább egy tapodtat sem megyek, ha nem biztosítasz miként értem nem fényit vész.

Nemeslelkű ifju, hogy jut eszedbe most más élete, midőn saját életed is hajszálon függ. Értem nem lesz kár . . . De veled, ha meghalsz, két három élet, sőt egy család boldogsága szállna sirba . . . Én biztosítom magam! . . . De kérlek szerelmed boldogságára, ne késsél . . . ha így találnak, reám s reád egyiránt halál vár, ha futsz, egyikünkre sem . . . Én is távozom . . . Csak arra kérek még, térj vissza mielőbb a sereg között, s a sereggel; mert kedveid helyzete nagyon aggasztó lehet . . .

Ez saját óhajom is! . . . Holnap vagy holnapután itt leszünk. Az ég áldása rád.

A sápadtarcú férfi hosszasan néze Ákos után, s mély nyugalom hangján szólt.

Ha életemmel is mentettem meg őt, nem bánom! — s elvonult a völgy mélyedésekbe . . . de néhány perc múlva mintha szokatlanul heves gondolat villant volna meg, agyában, ismét visszatért a kis épülethez, mely elöl Ákos távozék . . .

Nem, addig el nem távozom! mig annyira elhalad, hogy biztosságban legyen . . . Minden nyomon visszajöhetnek, s ha itt nem találják senkit; keresni, üldözni fogják, s utólerik . . . s akkor vége mindennek . . . Legalább egy nyegedet várok, ha addig vissza nem jönnek, jó! akkor magam is menekszem; ha pedig én nem menekhetem, isten neki! felveszem bilincseit, eldobom e köpenyt, melyet csak rövid időre kívántam használni ugyis, és csakhogy őt el ne áruljam, elébe megyek a kétés kimenetelnek . . . Termetünk hasonló, felsem ismernek hirtelen, — arcom bár kissé öregebb, észre sem veszik; mert hisz nem igen volt idejük őt vizsgálni, engem pedig ép úgy nem ismer senki mint Ákost, ők csak azt tudják, hogy fogoly van itt, de hogy milyen, arról nem igen vannak tisztában.

V.

Az apa.

Itt vagyok gyermekem Ilonom! — Ki bánt? — szólt

az öreg Tiszavölgyi, a mint leánya segélykiáltására a sátor elébe rohant.

Ments meg! — esdett a lányka, kiküzdve magát a király öleléséből, ments meg! . . . ártatlan vagyok . . . s mint bűnös leborult atyja lábaihoz.

Az agg némán tekintte körül, s midőn a fáklya világánál a királyt felismeré, mint szobor álla helyén . . . Lelke fölajdult fájó keservében, s a multnak felkorbácsolt emlékein sajgott a jelennél. Leányát fölemelé a földről s szigorral kérdé . . .

Mit keresesz itt?

Atyám oh bocsáss meg, — szólt könyek közt a lányka — egyedüli bűnöm az, hogy kijövök . . .

Miért?

Ákost vártam — susogott alig hallhatólag Ilon, — és a király utamat állá.

Es te mit keresesz itt, — dörgé Péter felé fordulva az agg, mig keblét keserűség dagasztá, — szólj, adj számot? . . . Feldultad már egyszer e sziv boldogságát, s most ezekre tépni kívántad! Kéjsóvár lelked elhablá már egyszer kincsemet, s ez nem volt elég, most koldussá tenni kívántál . . . Atkom reád, s átka a világnak.

Lassan öreg — hangzott Péter hetyke ajkain a szó — lassan, mondom! Ne feledd ki előtt beszélsz.

Lassan? De ha gyöngé szavam elhangzanék a világra, összeszedném végerőmet, s úgy kiáltanám ki, miként gaz csábító vagy s valál, s ezt annál inkább joggal tehetném, mert nagyon is ismerlek . . .

Porba előttem nyomorult szolgál — szólt a király tetetett bátorsággal?

Porba? én? egy nyomorult előtt . . . Ki bár bibort hord vállain, s fején szent koronát elég aljas megszentégteleníteni akarni alattvalóinak övénel tisztább becsületét! . . . Azt nem teszem, nem tehetem.

Kötelességünk örködni bátorságunk fölött, s hogy azok az árulóink, kikre bizalmunkat vesztegettük, az nem a mi vétünk.

Nekem is szent kötelességem örködni családom becsülete fölött — vága Péter szavába az ősz — s ki azt feldulni akarja, ne csodálkozzék ha úgy jár miként nem várá.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— Szabad királyi Buda város községtanácsa, egy szerb ajku tanácsos indítványa folytán elhatározta, hogy f. évi szeptember 1 től kezdve, az államhivatalokkai közlekedést kivéve, a község minden ügyei magyar nyelven tárgyalassanak.

— Egészen új nagy naptár-vállalatról értesít bennünket Heckenast előfizetési felhívása „Girókuti P. Ferenc országos nagy képes naptár-ára“ 1861. évre, melyre szeptember végeig 1 fttal lehet előfizetni, és mely octoberben jelenend meg, így alkalmasint újabb tisztí névtárt hozván, mint ez rendesen szokott lenni. A rovatok körülbelöl azok, melyek a legtöbb nagyobb naptárban, e szerint attól fog függni, mily módon lesznek e rovatok betöltve, hogy a közönség izlését eltalálva, állandó olvasó közönségre számolhasson a kiadó. A lefolyt esztendőkből több naptár-vállalat indított meg, melynek élére jó hangzású nevekkel dicsekhető írók álltak néha, mégis az első folyam után már megakadt. Tán nem tévedünk, ha annak egyik okát abban keressük, hogy az ily naptárak a nemzet minden osztályának akartak megfelelni. Óvakodjunk ezen sokat markolástól — hiszen azt sem kívánja senki, hogy valamely szindarab a páholyok meg a karzat tetszését egyaránt nyerje ki, — és igyekezzünk hű olvasó közönséget magunknak teremteni. Mind

ezt csak figyelemztetésül mondók, és őszintén reményljük, hogy az új naptár a várakozást ki fogja elégíteni.

— Zenészet i lapok cím alatt Ábrányi Kornél új közlönyt fog szerkeszteni, és f. e. october 1-étől fogva kiadni, mely a zeneművészet összes ágait képviselendi. A szép-művészetek közül hazánkban a zene kétség kívül leginkább fejlődött ki, és a zenekedvelők és zenegyakorlók száma igen nagy. De minőségileg is oly zeneművek mint Erkel Hunyadi László-ja kielégítik önérzetünket, csak hogy aztán itt azt kell mondanunk: fájdalom, hogy ilyen művek nálunk még igen ritkák. A ritkák azonban is azt tanusítják, hogy milyenek lehetnének zenészi viszonyaink, ha közülünk többen a zene elméletével is foglalatokodnának. Ne legyünk többé naturalisták, és ha már a költészet terén azokat megítéljük, a kik irtóztatva a szép izléstan tanulmányozásától csak lelki sugallatuk sajkáján kívánnak a tökély révébe elérni, ugy ne higgyük azt, hogy a zenészetben állandó becsüt lehessen alkotni, a nélkül, hogy a jó akarathoz szorgalom és tanulmány is járuljon. Különbén itt az a kérdés is forog fenn; miben áll tulajdonkép a magyar zene eredetisége? Ezt fejtegetnünk, ezt öntudatunkra hoznunk kell; mert e kérdést senki e világon nem fogja boncolgatni, ha mi nem tesszük azt. Reményljük, hogy a Zenészet i Lapok ezt legfőbb feladatukul tűzték ki. Ha szerkesztő és munkatársak azt teszik, — ha a közönséget nem novelékkal vagy adomákkal kívánandják mulatni, mely valamely hangszer, vagy zenész bevezetését eléglük; akkor evállalat a legnagyobb pártolást érdemlendi. Az előfizetési felhívás azt mondja: Minthogy lapunk főiránya s kitűzött célja nem abban áll, hogy csak mulattassunk, s hogy pusztán csak a zene terén fölmerülő tények, újdonságok s eseményeket egyszerűen — a mindennapiasság színvonalán álló modorban — lajstromozzuk; — de főleg abban, hogy az illetőket — minden tőlünk kitelhető módok által — miveljük, fölvilágosítsuk s önkiképezésükhöz segítjük; tehát folytonosan közölni fogunk önálló becses szakműveket, melyek eddigelé még hiányzanak a magyar irodalomból, s melyek segítségével akárki is képes leend magát magyar nyelven kimivelhetni a zenetudományban. Ily művek különösen: — „az elméleti s gyakorlati zenetan“ — a „Zene története“ — a „Zeneművek elemzési tana“ sat. sat. E lap megjelenik f. e. october 1-ő napjától kezdve minden héten egyszer, Szerdán egy tömött iven, hangjegyekkel, s a körülményekhez képest — fél vagy negyedévenként — zenemű mellékletekkel is. Előfizetési árak: Budapesten házhoz hordva egész évre: 10 ujft., fél-évre 5 ujft., évnegyedre 2 ft. 50 kr. — Vidékre postai szétküldéssel egész évre: 10 ft. 50 kr., félévre 5 ft. 25 kr., évnegyedre 2 ft. 70 kr. Előfizethetni Pesten a „Zenészet i lapok“ szerkesztőségénél magyar utca 8. szám 1-ső cmelet, valamint Rózsavölgyi és társa műkereskedésében, uri utcában.

— A szorgalmas Virághalmi Ferenc új két kötetes történeti regényre nyit előfizetést, címe: „A király védencci“. A két erős kötet előfizetési ára 2 új forint, mely a szerzőhöz Nagy Démore (utolsó posta Pápa) küldendő.

— Mai számunkkal szétküldjük az előfizetési felhívásokat Dugonics válogatott műveire. Ha már nekünk soká le kell mondanunk azon reményről, hogy jelescinknek Temesvárott állithassunk szobrot, segítsük legalább derék szomszédjainkat, kiknek ezen nemes törekvése valóban becsületükre válik. A szegediek szobrot emelnek Dugonicsnak.

— Az erdélyi „Telegraf román“ azt állítja, hogy a szük nadrág nem magyar, hanem román ösviselet, a miénk pedig mint ázsiai törzsé a török bugyogó. Döntsük el a vitát röviden! „Huzzon magára minden magyar- és román sarkantus csizmát, és szük magyar-román nadrágot.“

— Szathmári Károly hazánkfia rövid időn egy román képes ujságot fog ily cím alatt megindítani „Illustratia“ szerkesztője a román irodalomban ismeretes egyén Záni

leend. — Annak idejében bővebben fogunk e lapról szólani. — (Buk. magyar közl.)

— Egy zombori levelező írja, hogy ott közelebb, polgármesteri rendeletnél fogva, kidoboltatott, hogy a magyar nemzeti színű szalagok árulása eltiltatik. A zombori szépek azonban — mint a levelező megjegyzi — ugy látszik, még e különös rendelet kiadása előtt bőven ellátták magokat e kedvenc színű szalagokkal, mert alig láthatni magyar öltözéket e diszitmény nélkül.

— Szép rendben folyt le a palotai dinnye ünnepély, a hol rendörség nem volt. Magunk jelen nem lehetvén ez ünnepélyen, leírását egy laptársunktól, a P. H.-tól vesszük át. „A vasuton kirándult fővárosi díszes vendégsereget, Palotára érkezével a pesti egyetem dalárdája s a váci zenészek a Rákóczy indulóval üdvözlék. Az eleinte lanyha hangulatot, egy közbejött — különben szerencsétlen — esemény vilányozta föl. A faluban ugyanis tűz ütén ki, a pesti vendégsereg oda sietett s a tűz oltásánál kitüntette magát. Viszszatérven a szerencsétlenség színhelyéről a leégett polgártársunk javára Reményi rögtönzött hangversenyt, játszott három népdalt, a váci cigányok kísérete mellett, s Tóth József jogász, Tóth Kálmán „Ki volt nagyobb“ című szép költeményét igen szépen szavalta el, az előbb említett dalárda népdalokat énekelt. Aztán szép hölgyek és Reményi hordták körül a tányérokat, összejött 258 frt, s az összeg átadott a károsultnak, ki azt megindulástól reszkető hangon, de igen értelmes szép szavakkal köszöntö meg. Jeles művészsünk, ki művészetét mindig kész jótékonycélokra gyümölcsöztetni, e szép tetteért fogadja ezennel a nyilvános elismerés háláját is! A palotai nép nevében ottani iparos Tóth István emelt szót és meglepően szép nyelven és szavakkal tolmácsolá Palota község köszönetét, először a nemes emberbaráti tettért, másodsor az évenként előforduló ünnepélyes kirándulásokért; „mert“ mondá; „azok a palotai nép művelődésére igen jótékony befolyást gyakorolnak.“ Ezután a Szózat énekeltetett. Majd táncvigalom kezdődött a teremben, de a hőség miatt később a szabadban folytatott. A nép a vendégsereggel mulatott, s nemcsak hogy ifjaink megforgatták a csinos palotai lányokat s menyecskeket, hanem még a legények is nem egyszer műveltebb hölgyeink közül választottak, s becsületükre legyen mondva, szépen és illedelmesen táncoltak. Jelen volt Dr. Brockhaus Ede, a lipcsei „Allg. Ztg.“ derék szerkesztője magyar nevével, ki mentében és debreceni főkötőben egész lelkesedéssel táncolta a csárdást. A társaság egy része 12 órakor, nagy része pedig reggel jött haza. — Hát a „dinnyeünnep“? Igen a dinnyék is megünnepeltettek, a mennyiben a jobb fajta dinnyék szép számmal voltak kiállítva, de miután a dinnyebíráló választmány tagjainak száma rendkívül megszaporodott, bírálatul ezuttal a közönség azon nyilatkozata szolgált, hogy a kiállított dinnyék általában mind jóizűek voltak.“

— A ház-építés ügye. Jól értesült kutfőből halljuk, hogy a magyar Akadémia és az első Duna-gőzhajózási társulat között létrejött csere a háztelek iránt, a városi községnek is megnyerte helybenhagyását. Ennek, a gőzhajózási társulat által vállalt kötelezések tekintetéből kellett kieszközöltetni. Ezen társulat, mint értesülünk, a jövő tavaszon egy háromemeletes házat fog építeni az Akademiától cserébe kapott telek felén. Remélhetjük, hogy akkoron már az akadémiai palota építése is megkezdődhetik. Háztelek már van, és ezzel el van hárítva az egyik nehézség, mi eddig a tervek készítésére szándékolt csödhirdetést akadályozá. Így a jövő tavaszon ismét Pest szépülésének nézhetünk eléje. Ezen építkezések azon részén a városnak bizonyosan fel fogják az építkezési kedvet, mely egy ideig pangott volt, ébreszteni. Az akadémiai és gőzhajózási társasági telkeken kívül meg több eladó telek van ott, és alig tévedünk, ha azt hisszük, hogy 4—5 év múlva egy egészen új házsor fog ottan emelkedni. Az akadémiai palota tervei iránt mint halljuk az előkészüle-

tek folyamatban vannak. Az évégre megindult aláírást berekesztettnek lehet tekinteni, mint halljuk, a mennyiben a gyűjtők legnagyobb része beküldte ivateit, és a mi még hátra van, szeptember közepére váratik. Igy aztán tudatván a rendelkezés alatti somma, a csödhirdetésnek semmi sem fog utjában állani. Ezen jó hírekhez adhatunk még egy mást is. A mint jó kutfőből halljuk, a magyar színházi telek ügye is szerencsés fordulati ponton áll. A városi község ugyanis, következőlegesen az akademia irányában követett eljárásához, mint halljuk, oly értelemben készül nyilatkozni, miszerint ezen kérdés kielégítő megoldásához is teljes remény lehet. (V. U.)

— Pesten egy új német arena nyitott meg a város-
ligetben; — miért nem engedték meg ugyan ott egy magyar arena megnyitását?

— A Bukuresti Magyar Közlöny tudósítja a közönséget, hogy felsőbb engedély folytán, szeptember elsejétől fogva politikai tartalommal is fog megjelenni. Dr. Oroszhegyi József szerkesztése mellett. Tudatja tovább azt is, hogy ha a nevezett lap előfizetőinek száma azon kedvező arányban fog szaporodni, a mint eddig volt tapasztalható, azon esetben október 1-én kezdve, minden ráfizetés nélkül hetenkint kétszer fogna kiadatni. Örvendünk a kedves híreknek, és sok sikert kívánunk a derék pályatársnak!

Temesvári újdonságok.

* Az új biztosító társaságok kezdik már a versenyt vidékünkön is; nevezetesen a „Phönix“, melynek állítólagosan már főügynöke is van városunkban. Ugy látszik azonban az első sikerből, hogy a bánsági patriotismus sokkal ruganyo-

sabb, mint hogy azon hajótörést szenvedhelne kezdeményezése, mert első jelentékenyebb sikere a „temesvári hajós társaság“ megnyerése volt, mely pedig nemcsak tulnyomóan magyar egyénekből áll, kiknek hazafuságában kétkedni tán életveszélylyel járna, hanem szép hanggal is lépett föl, midőn cégét 12 év óta első volt magyarul bejegyeztetni. A „Phönix“ felléphetési érdekében némi engedményeket adván a társaságnak, csak tetteleg bizonyítja be, mi könnyű sokaknak szájias patriotismusát egy kis mézes madzaggal lekenyerezni, mi valóban nem nagy kezesség jövőnkre.

* Valaki, ki jegyzői állomásra a vizsgálatot letette, különben minden hazai nyelvekben járatos, alkalmazást keres. Bővebb utmutatás szerkesztőségünknel.

* A dunagőzhajózási társaság az eddig megállapított díj részengedéket f. é. szeptember 1-étől fogva megszüntette. Mi vezette a nevezett társaságot e határozatra nem tudjuk, hanem annyi bizonyos, hogy azon kereskedők, kik áruszállítási szerződéseiket ezen díjrészengedék számbavételével kötötték, ez újítást igen érzékenyen fogják érezni.

* Vaspálya udvarunkban rég nem tapasztalt élénkség uralkodik. Valamennyi raktár, és pályaudvar minden zuga árukkal megtelt, és alig tudják hova rakni, és a szétosztást hol kezdeni. Ezen forgalmat mind a kedvező aratás idézte elő, és az iparos osztály ujjal is tapasztalja, hogy nálunk a nemzctgazdasági főszűly a földmívelés állapotján fekszik.

* A temesvári takarékpénztárnál f. e. augusztus havában 378 fél betett 53861 ft. 62 kr., 219 fél pedig kivett 74120ft. 49 krt.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T É S E K .

Az első magyar általános biztosító-társaság

P e s t e n ,

közelebb megkezdte a biztosítást az ember életére is,

ennél fogva elvállalja:

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását. (I. program.)

II. A biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. (II. program.)

Ily biztosítások iránti bevallásokat elforad az alóliirt főügynökség s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyújt felvilágosítást.

Bevallási minták a **főügynökség irodájában**, valamint BABUSNIK A., GRÜNBAUM M., s MAYER & SAILER uraknál is ingyen kaphatók.

Temesvár értelmes lakossága, mely ismeri az életbiztosítás üdvösségét s meggyőződhetik a hazai társaság díjainak előnyössége és feltételének loyaltitása felől hisszük, hogy e téren is bizodalommal, részvétellel forduland a hazai intézethez.

A biztosítottak halála esetében fizetendő „100 forint“ tőke biztosításának díja: a (nyereménybeni részesüléssel.)

A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.	A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.
25 év	1 ft. 94 kr.	45 év	3 ft. 59 kr.
30 „	2 „ 22 „	50 „	4 „ 31 „
35 „	2 „ 54 „	60 „	7 „ — „
40 „	2 „ 99 „		

A biztosított összeg a családnak kifizettetik, történjék a biztosított halála bár mikor. Igy ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizettetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyereményében is részesül, mely nyereményrész vagy az évi díj csökkentésére vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordíthatatik. Temesvárott, augusztusban 1860.

Az első magyar általános biztosító társaság temesvári főügynöksége.

Bandl testvérek.

16. sz. (2—18)

(17 sz.)

Azon szállítási kedvezményekről

(1—4)

melyben Magyarországból jövő nagyobb gabonamennyiségek a cs. k. vasúttársaság vonalán részesülhetnek, szives tudakozás következtében készsége utmutatással szolgál

Fröhlich és társa,

szállítványozó, és a cs. kir. vasúttársaság ügynöke.

Temesvár, Józsefváros, — Pest, Wurmhof, — Bécs, belváros 1182 és 1183 szám.

Nyomatott Hazay M. és fia Vilmosbetűvel Temesvárott.